

ВЕЛИКИЙ ЖОВТЕНЬ І ВИДАВНИЧА СПРАВА

У постанові ЦК КПРС від 31 січня 1977 р. «Про 60-ту річницю Великої Жовтневої соціалістичної революції» зазначається, що перемога Жовтня — головна подія ХХ сторіччя, яка докорінно змінила хід розвитку всього людства¹. Серед багатьох величних звершень післяжовтневого періоду визначне місце займає створення у нашій країні розвиненої системи видавничої справи, поліграфії та поширення друкованих творів.

Соціалізм забезпечив небачені в історії темпи розвитку усіх сторін життя суспільства. У 1976 р. національний прибуток радянської країни зріс порівняно з дореволюційним рівнем у 65 разів. Якщо до 1917 р. на долю нашої країни припадало дещо більше 4% світового виробництва промислової продукції, то сьогодні — п'ята частина. За роки Радянської влади вирівнюється рівень економічного розвитку всіх союзних республік.

Соціалізм відкрив трудящим найширший доступ до знань, до багатств духовної культури. У дореволюційній Росії близько трьох чвертей дорослого населення було неписьменним. Тепер же більше як три чверті працівників, зайнятих у народному господарстві, мають вищу або середню (повну або неповну) освіту. У суспільній свідомості панує науковий матеріалістичний світогляд; розквітлі радянська література та мистецтво, які вносять величезний вклад у світову культуру.

Величезну роль у звершеннях нашого народу на його шестидесятирічному шляху до суспільства розвиненого соціалізму відіграли преса та книги, їхня матеріально-технічна база — поліграфічна промисловість, система поширення творів друку — бібліотеки, книжкова торгівля. Своїм становленням і розвитком радянська преса і книга та обслуговуючі їх галузі цілком і повністю зобов'язані перемозі Великого Жовтня, мудрій ленінській політиці КПРС і Радянського уряду.

Наприклад, якщо до Великого Жовтня і в перші роки після нього майже половина населення України у віці від 9 до 49 років, у тому числі кожні шість з десяти жінок (а на селі — третина чоловіків і дві третини жінок), не вміли читати і писати, а отже, не могли користуватись друкованим словом, то зараз у республіці

¹ «Правда», 1977, 1 лютого.

читають практично всі. Річні тиражі книг зросли порівняно з до-революційним часом в 11 разів, разові тиражі газет — у 27 разів, журналів та інших періодичних видань — більше як у 22 рази. Книга і преса стали справді загальнонародним здобутком.

На зміну дрібним щораз банкрутуючим видавництвам дореволюційної України прийшла струнка соціалістична видавнича система, представлена потужними республіканськими універсальними і спеціалізованими видавництвами Політвидав України, «Наукова думка», видавниче об'єднання «Вища школа», «Дніпро», «Молодь», «Веселка», «Техніка», «Радянська школа» та ін.

За цей час поліграфія УРСР перетворилась з безлічі невеличких (з 1—13 робітниками) ремісничих майстерень у високорозвинену, добре устатковану галузь промисловості, в якій зараз працює близько 40 тис. чоловік. Такі підприємства, як комбінат друку «Радянська Україна», Головне підприємство республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига», Харківська книжкова фабрика ім. М. В. Фрунзе належать до найбільших в Європі. В обласних центрах республіки утворено чимало нових сучасних газетних підприємств («Соціалістична Харківщина», «Радянська Донеччина», «Вільна Україна» (у Львові) та ін.). У кожному районному центрі є друкарня, яка обслуговує його потреби.

За роки Радянської влади в республіці майже в 300 разів зросли фонди масових бібліотек. Докорінно змінилася та зросла книжкова торгівля.

Радянський Союз є зараз найбільшою книжковою країною світу. 195 радянських видавництв тільки в 1975 р. випустили 83 439 книг і брошур загальним тиражем 1,671 млрд. примірників на 58 мовах народів СРСР і 50 мовах народів зарубіжних країн.

Великі успіхи породжують нові проблеми і завдання, пов'язані значною мірою зі зростанням попиту та вимогливості читача до книги. Тому в «Основних напрямках розвитку народного господарства СРСР на 1976—1980 роки» передбачено подальший розвиток видавничої справи поліграфічної промисловості і книжкової торгівлі.

Велика робота проводиться видавництвами, в тому числі і нашої республіки, по розробці методів управління якістю книги. Певних успіхів у цьому плані досягли видавниче об'єднання «Вища школа» та видавництво «Наукова думка».

Поліграфісти наполегливо працюють над здійсненням накреслень XXV з'їзду КПРС.

Порівняно з 1975 р. підприємства Держкомвидаву СРСР збільшили обсяг по фотонабору — з 13,3 до 19 тис. аркушів набору; друкуванню книжково-журнальної продукції на офсетних машинах — з 2869,3 до 3461,4 млн. фарбовідбитків; виготовленню кольороводілених діапозитивів і негативів з застосуванням електронної техніки з 30,5 до 42 тис. оригіналів; виготовленню книг на автоматизованих лініях — з 84 до 159,4 млн. примірників; друкуванню книжково-журнальної і бланкової продукції з гнучких форм — з 1320,4 до 1474,5 млн. аркушів-відбитків; виготовленню книг, брошур і жур-

налів способом безшвейного кріплення — з 163,6 до 191,1 млн. примірників. На ряді підприємств запроваджено комплексну систему управління якістю праці та продукції на основі стандартів підприємства.

У Всесоюзному інституті наукової і технічної інформації стала до ладу система, яка дає змогу сполучати автоматичний фотонабір з автоматичним реферуванням, технічним редагуванням та коректурою реферативних журналів.

Визначних успіхів досягнуто у створенні автоматичних потокових ліній у формних та брошурувально-оздоблювальних цехах ряду поліграфічних підприємств. Чимало зроблено також для поліпшення планування, особливо взаємозв'язків видавництва і друкарень.

Успіхи сучасної промисловості визначаються значною мірою кваліфікацією її кадрів та її науковим потенціалом. До революції в нашій країні не існувало вищої поліграфічної освіти, а професійних шкіл, що готували робітників для друкарень, було дуже мало.

Ще в 1930 р. — до заснування в Москві та Харкові поліграфічних інститутів — в країні було ледве кілька десятків поліграфістів з вищою освітою. Зараз поліграфія забезпечена висококваліфікованими кадрами, ряди яких щоразу зростають за рахунок випускників двох поліграфічних інститутів, ряду поліграфічних технікумів, багатьох поліграфічних училищ.

Український поліграфічний інститут ім. Івана Федорова (УПІ) за 47 років свого існування випустив близько 9000 спеціалістів. Поряд з підготовкою спеціалістів з технології, поліграфії, художнього оформлення друкованої продукції, економіки й організації поліграфічної промисловості та видавничої справи, тут розгорнуто підготовку спеціальностей, що відповідають новим вимогам, поставленим науково-технічною революцією: інженерів-механіків, інженерів-електромеханіків з автоматизації і комплексної механізації поліграфічного виробництва, редакторів науково-технічної інформації і рекламної літератури. Зазнав змін і зміст підготовки з традиційних спеціальностей.

Радянська поліграфія має потужну наукову базу. Тільки в Українській РСР працюють Український науково-дослідний інститут поліграфічної промисловості (УНДІПП) у Львові та Київський філіал Всесоюзного науково-дослідного інституту поліграфічної промисловості (КФВНДІПП). Гідний внесок у розробку поліграфічної науки вносять вчені Українського поліграфічного інституту ім. Івана Федорова.

Розробка автоматизованих систем набору (УНДІПП), фотополімерних друкарських форм (УПІ, УНДІПП), сучасних способів друку на спеціальних матеріалах (КФВНДІПП), створення автоматизованого багатоопераційного устаткування для палітурно-брошурувальних робіт (УПІ), запровадження сучасних методів оцінки ефективності нового устаткування (УПІ) та інші наукові розробки безпосередньо сприяють розв'язанню завдань, поставлених XXV з'їздом КПРС. Міцніють зв'язки наукових колективів з виробничими.

Поліграфія Радянської України тісно зв'язана не тільки з поліграфією всього Радянського Союзу, а й з поліграфією країн Ради Економічної Взаємодопомоги, що сприяє ширшому обміну передовим досвідом і досягненнями науково-технічного прогресу, розгортанню соціалістичного змагання.

Натхненна праця поліграфістів гідно відзначається радянським народом. Серед працівників поліграфії чимало орденосців, Героїв Соціалістичної Праці.

Шестидесятиріччя Великого Жовтня працівники видавничої справи, поліграфії і книжкової торгівлі, науковці, викладачі та студенти поліграфічних навчальних закладів зустрічають дальшим розгортанням соціалістичного змагання, борючись за підвищення якості і ефективності своєї праці, за реалізацію рішень XXV з'їзду КПРС.
